

Mediji i informiranje

Sud Europske unije
PRIOPĆENJE ZA MEDIJE br. 29/21
U Luxembourgju 2. ožujka 2021.

Presuda u predmetu C-746/18
H. K./Prokuratuur

Pristup skupu podataka o elektroničkim komunikacijama koji se odnose na promet ili na lokaciju, na temelju kojih se mogu donijeti precizni zaključci o privatnom životu, u kaznenopravne svrhe dopušten je samo u cilju borbe protiv teških kaznenih djela ili sprečavanja ozbiljnih prijetnji javnoj sigurnosti

Usto, pravu Unije protivi se nacionalni propis kojim se državnom odvjetništvu dodjeljuje nadležnost za odobravanje pristupa državnog tijela tim podacima radi vođenja kaznene istrage

Protiv osobe H. K. u Estoniji je pokrenut kazneni postupak zbog krađe, korištenja bankovnom karticom treće osobe i nasilja prema osobama koje sudjeluju u sudskom postupku. Osobu H. K. je prvostupanjski sud zbog tih kaznenih djela osudio na kaznu zatvora od dvije godine. Ta je odluka zatim potvrđena u žalbenom postupku.

Zapisnici na kojima se temelji utvrđenje počinjenja tih kaznenih djela sastavljeni su, među ostalim, na temelju osobnih podataka dobivenih u okviru pružanja elektroničkih komunikacijskih usluga. Riigikohus (Vrhovni sud, Estonija), kojem je osoba H. K. podnijela žalbu u kasacijskom postupku, iznio je sumnje u pogledu usklađenosti s pravom Unije¹ uvjeta u kojima su istražne službe imale pristup tim podacima.

Te su se sumnje, kao prvo, odnosile na pitanje je li trajanje razdoblja za koje su istražne službe imale pristup podacima kriterij na temelju kojeg se može ocijeniti ozbiljnost zadiranja u temeljna prava dotičnih osoba koje čini taj pristup. Tako se, kada je to razdoblje vrlo kratko ili je količina prikupljenih podataka vrlo ograničena, sud koji je uputio zahtjev pita može li cilj borbe protiv kriminaliteta općenito, a ne samo protiv teških kaznenih djela, opravdati takvo zadiranje. Kao drugo, sud koji je uputio zahtjev ima sumnje u vezi s mogućnosti da se estonsko državno odvjetništvo, imajući u vidu različite zadaće koje su mu dodijeljene nacionalnim pravom, smatra „neovisnim” upravnim tijelom u smislu presude Tele2 Sverige i Watson i dr.², koje tijelu nadležnom za provedbu istrage može odobriti pristup dotičnim podacima.

Svojom presudom, donesenom u velikom vijeću, Sud presuđuje da se Direktivi o privatnosti i elektroničkim komunikacijama u vezi s Poveljom protivi nacionalni propis koji omogućuje pristup državnih tijela podacima o prometu ili podacima o lokaciji, koji mogu pružiti informacije o komunikacijama koje izvršava korisnik sredstva elektroničke komunikacije ili o lokaciji terminalne opreme kojom se koristi i omogućiti izvođenje preciznih zaključaka o njegovu privatnom životu, u svrhu sprečavanja, istrage, otkrivanja ili progona kaznenih djela, a da taj pristup nije ograničen na postupke kojima je cilj borba protiv teških kaznenih djela ili sprečavanje ozbiljnih prijetnji javnoj sigurnosti. Prema mišljenju Suda, trajanje razdoblja za koje se traži pristup tim podacima i količina ili priroda podataka dostupnih u odnosu na takvo razdoblje nema utjecaja u tom pogledu. Usto,

¹ Preciznije, s člankom 15. stavkom 1. Direktive 2002/58/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. srpnja 2002. o obradi osobnih podataka i zaštiti privatnosti u području elektroničkih komunikacija (Direktiva o privatnosti i elektroničkim komunikacijama) (SL 2002., L 201, str. 37.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 13., svezak 52., str. 111.), kako je izmijenjena Direktivom 2009/136/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2009. (SL 2009., L 337, str. 11.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 13., svezak 52., str. 224. i ispravci SL 2017., L 162, str. 56. i SL 2018., L 74, str. 11.; u daljnjem tekstu: Direktiva o privatnosti i elektroničkim komunikacijama), u vezi s člancima 7., 8. i 11. kao i člankom 52. stavkom 1. Povelje Europske unije o temeljnim pravima (u daljnjem tekstu: Povelja).

² Presuda od 21. prosinca 2016., Tele2 Sverige i Watson i dr., [C-203/15 i C-698/15](#), t. 120.; vidjeti također priopćenje za medije br. [145/16](#).

Sud smatra da se toj istoj direktivi, u vezi s Poveljom, protivi nacionalni propis kojim se državnom odvjetništvu dodjeljuje nadležnost za odobravanje pristupa državnog tijela podacima o prometu i podacima o lokaciji radi vođenja kaznene istrage.

Ocjena Suda

Kad je riječ o uvjetima u kojima se pristup podacima o prometu i podacima o lokaciji koje su zadržali pružatelji elektroničkih komunikacijskih usluga može u svrhu sprečavanja, istrage, otkrivanja ili progona kaznenih djela odobriti državnim tijelima primjenom mjere na temelju Direktive o privatnosti i elektroničkim komunikacijama³, Sud podsjeća na to kako je presudio u svojoj presudi *La Quadrature du Net* i dr.⁴. Tako ta direktiva dopušta državama članicama da, među ostalim u te svrhe, donesu zakonske mjere kojima će ograničiti opseg prava i obveza predviđenih tom direktivom, osobito obvezu jamčenja povjerljivosti komunikacija i podataka o prometu⁵, samo uz poštovanje općih načela prava Unije, među kojima se nalazi načelo proporcionalnosti, i temeljnih prava zajamčenih Poveljom⁶. U tom kontekstu direktivi se protive zakonske mjere kojima se pružateljima elektroničkih komunikacijskih usluga preventivno nalaže opće i neselektivno zadržavanje podataka o prometu i podataka o lokaciji.

Što se tiče cilja sprečavanja, istrage, otkrivanja ili progona kaznenih djela, koji slijedi propis o kojem je riječ u glavnom postupku, u skladu s načelom proporcionalnosti, Sud smatra da samo ciljevi borbe protiv teških kaznenih djela ili sprečavanje ozbiljnih prijetnji javnoj sigurnosti mogu opravdati pristup državnih tijela skupu podataka o prometu ili podataka o lokaciji, koji mogu omogućiti izvođenje preciznih zaključaka o privatnom životu dotičnih osoba, a drugi čimbenici, koji se odnose na proporcionalnost zahtjeva za pristup, poput trajanja razdoblja za koje se pristup takvim podacima traži, ne mogu imati za posljedicu to da cilj sprečavanja, istrage, otkrivanja i progona kaznenih djela općenito može opravdati takav pristup.

Kad je riječ o nadležnosti dodijeljenoj državnom odvjetništvu za odobravanje pristupa državnog tijela podacima o prometu i podacima o lokaciji radi vođenja kaznene istrage, Sud podsjeća na to da je na nacionalnom pravu utvrđivanje uvjeta u kojima pružatelji elektroničkih komunikacijskih usluga moraju odobriti nadležnim nacionalnim tijelima pristup podacima kojima raspolažu. Međutim, da bi ispunio zahtjev proporcionalnosti, takav propis mora sadržavati jasna i precizna pravila o doseg i primjeni dotične mjere te propisivati minimalne uvjete, na način da osobe o čijim je osobnim podacima riječ raspolažu dostatnim jamstvima koja omogućuju učinkovitu zaštitu tih podataka od rizika zlouporabe. Taj propis mora biti zakonski obvezujuć u unutarnjem pravu i navoditi u kojim se okolnostima i pod kojim uvjetima mjera kojom se predviđa obrada takvih podataka može donijeti, jamčeći time da će zadiranje biti ograničeno na ono što je strogo nužno.

Prema mišljenju Suda, u svrhu osiguranja punog poštovanja tih uvjeta u praksi, bitno je da se prije pristupa nadležnih nacionalnih tijela zadržanim podacima provede nadzor suda ili neovisnog upravnog tijela i da odluka tog suda ili tijela bude donesena nakon obrazloženog zahtjeva tih tijela podnesenog osobito u okviru postupaka sprečavanja, otkrivanja ili progona kaznenih djela. U slučaju opravdane hitnosti, nadzor mora uslijediti u kratkim rokovima.

U tom pogledu Sud pojašnjava da taj prethodni nadzor među ostalim zahtijeva da sud ili tijelo zaduženo za izvršavanje tog nadzora raspolaže svim ovlastima i pruža sva potrebna jamstva za usklađivanje različitih interesa i prava o kojima je riječ. Konkretnije, kad je riječ o kaznenoj istrazi, takav nadzor zahtijeva da taj sud ili to tijelo može osigurati pravednu ravnotežu između, s jedne strane, interesa povezanih s potrebama istrage u okviru borbe protiv kriminaliteta i, s druge strane, temeljnih prava na poštovanje privatnog života i zaštite osobnih podataka osoba čiji su podaci obuhvaćeni pristupom. Kada taj nadzor ne izvršava sud, nego neovisno upravno tijelo, ono mora uživati položaj koji mu omogućava da prilikom obavljanja svojih zadaća postupa objektivno i nepristrano i u tu svrhu mora biti zaštićeno od svakog vanjskog utjecaja.

³ Članak 15. stavak 1. Direktive o privatnosti i elektroničkim komunikacijama

⁴ Presuda od 6. listopada 2020., *La Quadrature du Net* i dr., [C-511/18](#), [C-512/18](#) et [C-520/18](#), t. 166. do 169.; vidjeti također priopćenje za medije br. [123/20](#)

⁵ Članak 5. stavak 1. Direktive o privatnosti i elektroničkim komunikacijama

⁶ Konkretno, članci 7., 8. i 11. te članak 52. stavak 1. Povelje

Sud smatra da iz toga proizlazi da zahtjev neovisnosti koji mora ispuniti tijelo zaduženo za obavljanje prethodnog nadzora nalaže da to tijelo ima svojstvo treće strane u odnosu na ono koje zahtijeva pristup podacima, tako da prvonavedeno tijelo može izvršavati taj nadzor objektivno i nepristrano, zaštićeno od svakog vanjskog utjecaja. Konkretno, zahtjev neovisnosti u kaznenom postupku podrazumijeva da tijelo zaduženo za taj prethodni nadzor, s jedne strane, nije uključeno u provođenje predmetne kaznene istrage i, s druge strane, da ima neutralan položaj u odnosu na stranke kaznenog postupka. Međutim, to nije tako u slučaju državnog odvjetništva koje, poput estonskog državnog odvjetništva, vodi istragu i, ovisno o slučaju, zastupa optužbu. Iz toga proizlazi da državno odvjetništvo nije u položaju izvršavati navedeni prethodni nadzor.

NAPOMENA: Prethodni postupak omogućuje sudovima država članica da u okviru postupka koji se pred njima vodi upute Sudu pitanja o tumačenju prava Unije ili o valjanosti nekog akta Unije. Sud ne rješava spor pred nacionalnim sudom. Na nacionalnom je sudu da predmet riješi u skladu s odlukom Suda. Ta odluka jednako obvezuje i druge nacionalne sudove pred kojima bi se moglo postaviti slično pitanje.

Neslužbeni dokument za medije koji ne obvezuje Sud.

[Cjelovit tekst](#) presude objavljuje se na stranici CURIA na dan objave.

Osoba za kontakt: Iliana Paliova ☎ (+352) 4303 4293

Snimke s objave presude nalaze se na „[Europe by Satellite](#)” ☎ (+32) 2 2964106